

Széchenyi és az árnyak

Eörsi István épp darabjának, a „Széchenyi és árnyak”-nak Víg-színház-beli olvasópróbájára készült, amikor találkozunk.

— *Mit érez ilyenkor a szerző?*

— Őszintén megvallva ideges vagyok. Ez az első alkalom, hogy a darabom — általában oly jól ismert — mondatait színész szájából hallom viszont. Kíváncsi vagyok arra is, hogyan fogadják a színház művészei Széchenyimet, és végül néhány javítást is végeztem az utolsó pillanatban a szövegen.

— *Miért volt ezekre szükség?*

— Sok próbálkozás, állandó javítások között született meg a darab, ez a — remélhetőleg végleges — ötödik vagy a hatodik változat, amit végre magam is jónak találtam. S ahogy haladtam a munkámban, az újabb és újabb változatok egyre kevésbé hasonlítottak az elsőre, és meg kell vallanom, egyre kevésbé ragaszkodtam a „csip-csup igaz”-hoz is, bizonyos történelmi adatokat kezdtem szabadabban kezelni, inkább ragaszkodtam a figura és a szituáció hiteléhez, és következetességéhez.

— *Mi a szituáció?*

— Széchenyi egyik utolsó napja. A tragédia egyrészt a feleslegessé vált nagy ember tragédiája egy olyan korban, amelyben a térdéig sem érhetett, egy olyan korban, amelyben „minden a visszájára fordult”. Védenie kell, akiket eddig támadott, támadnia kell régi elváratait, konfliktusba kerül feleségével, fiával is. Széchenyi, aki egész életében közvetíteni próbált, hidat teremteni a következetes forradalmárok és a meg egyezésre hajló rétegek vagy a Habsburg udvar között, élete végén, amikor egyszerre mindenhonnan benyújtják a számlát, rádöbben, hogy a maga szempontjából mindkét félnek igaza van. Egy ilyen tragédia talán érdektelen volna, ha egy piti komprominert mutatnék be, ám a legnagyobb magyarnál ez világpolitikai koncepció volt, egy nagy embernek még a tévedései is nagyok.

— *Mi a dráma másik vonala?*

— Az utolsó nap, az utolsó órák végső kiút kérdése, ezúttal az életért. A darab első jelenetében Széchenyi megtudja, hogy meg

kell halnia, a végső döntést, csak napokkal, órákkal halaszthatja el, hogy számbavegye eddigi életét. Az elmeegógyintézet irreális légkörében megjelennek múltjának és jelenének látomásai, az árnyak, mint a valóságnál sokkal reálisabb tényezők. Amikor velük vitázik, tulajdonképpen magával vitázik, ám az árnyak könyörtelenek. A nagy ember végül is felülkerekedik saját gyarlóságain.

— *Lehet, hogy a darab sokaknak nem fog beilleni a kialakult Széchenyi képbe. Igyekeztem minden hamis pátoztól megfosztani a figurát, mint ahogy szakítani próbáltam a magyar történelmi színjátszás azon hagyományával is, mely szerint a Nagy Ember a közönség és a haladás megszentelt szölamait mondja el a színpadon.*

A Víg-színház produkcióját **Horvai István** rendezi, a főszereplő **Várkonyi Zoltán**, partnerei a többi között **Bulla Elma**, **Oszter Sándor**, **Páger Antal**, **Somogyvári Rudolf**, **Bitskey Tibor**, **Darvas Iván**, **Tordy Géza**, **Tahi Tóti**, **László**, **Kovács István**.

Tóti András